

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. XV. De Perfectione Charitatis in tollendis discordijs, & præsertim
litibus: quantum in illis periculi sit, qubusque in casibus licitæ sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

CAPVT XV.

DE PERFECTIONE CHARITATIS IN TOLLEN-
dis discordijs. & presertim litibus: quantum in illis peri-
culi sit, quibusq; in casibus licitæ sint.

Xijs quæ superiori capite retulimus, satis apparet rerum tem-
poraliū cupiditatem domesticarum *dissensionum* & simul pluri-
marum *litium*, quarum plena sunt iudicum sæculariū, & Ec-
clesiasticorum tribunalia, vnicam causam esse, simul & grauif-
simorum *damnorum* hinc orientium, quæ omnia *iustitia* virtus
sufficiens tolleret, si illam homines amplecti, & colere vellent: ipsa etenim
vnumquemq; inducit, vt rebus suis contentus viuat, non concupiscens alie-
nas; & alteri quod suū est ita tribuat, vt nihil quod eius sit, sibi vsurpet. Ve-
rū hodiè virtus hæc aded iacet ac sordet, vt magnopere à sorore sua *chari-
tate* iuari opus habeat, eo modo quē Christus Dominus noster in Euange-
lica lege ei commendauit, dum varia consilia & documenta in ea proponit,
ad mutuam concordiam fouendam & conseruandam, etiam cum aliquo prop-
rii iuris dispendio, & iniuriæ contra iustitiā tolerantia, facile hoc ipsa præ-
stat charitas, modò perfecta sit: talis enim, est gladius cupiditatē refecās. Huc
spectat consiliū illud Saluatoris: a *Ei qui vult tecum iudicio contendere, & tuni-
cam tuā tollere, dimitte ei & pallium.* Quasi diceret; noli tā inordinatè erga tuas
affici facultates; neque propriā ita diligas tunicā, vt quod illam retineas, amit-
tas charitatem, Deiq; & proximi inimicus constituaris, sed potius tā mode-
rato & recto amore tam diligas, vt haud grauatè bona temporalia amittas,
ne spiritualibus excidas: satius enim fuerit, corpus tuum nudum remane-
re; quàm animam tuam aut proximi, tua causa, pretiosissima charitatis veste
spoliari. Atque vt stoliditatis argumentum forer, quod *mille* valet amittere
potius velle, quàm quod *vnum* tantum: ita (teste S. Dorotheo) ob nullū tem-
porale commodum amittenda charitas est, quæ maiori interuallo omnia
bona temporalia excedit, quàm mille vnum: b *Quid autem tibi profuerit si v-
niuersum mundū lucratus fueris, & anima idcirco detrimentum patiaris?* In cuius
rei confirmationem antiqui Patres, teste Cassiano, dicebant: omnibus mun-
di bonis, quamuis maxime vtilia videantur, cedendum potius: quàm vt per-
irram, & discordiam in fraternæ charitatis detrimentum consentias, cum
Christus suaferit, vt, *c si dum offers munus tuum ad altare, ibi recordatus fueris,
quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinques ibi munus tuū, & vadas recō-
ciliari fratri tuo.* Notat verò S. Chrysostomus, Christum hic generaliter lo-
cutum, siue querela fratris iusta sit, siue iniusta; eò quod charitatem in pri-

Deest proxi-
mo iustitia,
non desit ti-
bi charitas.

a Mat. 5. 40

Expedis cor-
pus quam
anima
nuda.

Serm. 4.

b Mat. 16. 26

Collat. 26. 7
Charitas
mundo po-
tior.
c Mac. 5. 24

d i. Cor. 8. 13

c Mat. 5. 41.

Charitas
nullo da-
mno lada-
tur.

f Gen. 16. 1.

Deus ceden-
tius bene-
dicit.Perferes
obdura, ta-
ber hic tibi
proderis
oliva.

mis, & quam maximè conseruari velit. Et ided Apostolus dixit: *d si esca sanda-
lizat fratrem: non manducabo carnem in aeternum, ne si atrem meum scandalizem.*
Verùm id Christus Dominus declarauit in secundo, quod subiecit documē-
to, dicens: *e quicumque te angariauerit mille passus, vade cum illo & alia duo.* Id
est, si fueris mercenarius diurnus, stude non modò implere opus & laborem
tuum, ad quem ex pacto teneris; sed sponte tua plus adhuc labora; si ad cō-
cordiam cum proximo seruandum id necessarium esse intelligas. Quod si
importunè te coegerint, plus facere, quàm ex pacto teneris, vt duo passu-
um millia pergas cùm non nisi de mille conuentum fuisset, id etiam haud
grauatè feceris. Imò etsi duplicato onere, merces tibi non duplicetur.
noli ided propria autoritate vindictam sumere; neque ad iracundiã & im-
patientiam prouocari: sed pacem in anima cōserua, & charitatem cum pro-
ximo, nulla illius amittendæ occasione data. Hoc scilicet est consiliū ma-
gno illo Domino; qui magni consilij Angelus vocatur, dignū. Qui quamuis
impedire nolit, vt per iustitiam acquiras, quod iuste tibi debetur; aut mole-
stiam repellas, quam tibi alij inferunt: præcipit tamen, vt hoc sine vllò à par-
te tuæ præiudicio fiat charitatis: tibi que consulit, tanti eam facere; vt, ne illã
cōtemnas, aut imminuas, aliquid potius de iure tuo remittas, confidens in-
finitã illius bonitati, quod pro eadem decertabit, vel alia via damno, quod
illius intuitu pateris, occurrer. Recordare, obsecro, quid f ISAAC contigerit,
quando Palaestini, apud quos commorabatur, prosperæ illius fortunæ &
lætis successibus inuidentes, puteos à patre illius effossos obturarunt, & a-
rescere fecerunt: ipse enim damnum hoc & molestiam æquanimiter perfe-
rens, alio in loco puteum offodit, è quo magna mox aquarū copia scaturij.
At pastores regionis illius cū ipsius pastoribus de aqua etiam hac cōtende-
runt: propterea *calumnia* nomē puteo dedit, patienter illã sustinendo, nec in
vindictã prorumpendo: sed *alterum* mox puteum fodit; at cū eadem rixa cō-
tigisset, imposuit illi nomen *inimicitia*; verùm cū & hanc magna cum ani-
mi serenitate tulisset, puteum quem serui magno cum labore & molestia para-
uerant, ijs cessit, ac *tertium* effodi iussit, ac tum demū omnis cessauit contē-
tio, & contradictio: ideoq; *latitudinis* illi nomen dedit, quòd DEVS cor ipsius
dilataisset & facultates in patientiã & perseueratiã præmiū auxisset. Vt hinc
locupletes & potentes intelligant, fore, vt alij illis inuideant, ac molestiam
inferant, quas si æquanimiter ferre ac dissimulare non poruerint, tanta inde
secutura est discordia, vt vniuersa domus & familia ruinæ exponenda sit.
Verùm si *patienter* tulerint, ac dissimularint, quod sine maxima æmulorum
turbatione impedire nequeunt, eorum tandem peruiaciam superabunt; &
desideratam latitudinem, & opum augmentum breui consequentur.

HINC colligere licet: quomodo in *liubus* nos gerere oporteat, quade

re Apo-

re Apollolus in Epistola ad Corinthios pluribus egit, quos duorum criminum in simulavit, vnum *institia* & fraternæ charitati repugnabat, alterum consilijs *perfectioris*, quam profitebantur. g *Iam quidem* (inquit) *omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis: quare non magis fraudem patimini: sed vos iniuriam facitis, & fraudatis: & hoc fratribus. An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? nolite errare, quia neque fornicarii, neque fures, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Multa quidem licent, sed non omnia expediunt, nec sub vllius redigi potest bonum fuerit.* Quod si propterea facitis, vt habeatis quod comedere, possitis: attendite quod *esca* quidem *ventri*, & *venter escis*; Deus autem *est hinc* & *has destruet*. Hæc quidem Apollolus, quorum tamen aliqua prohibet tanquam *crimina*; alia tanquam *imperfectiores* parum *pias* & *religiosas*. Crimen est (ait Angelicus Doëtor) *lites* ciuiles habere, quando *tres* aut *quatuor* circumstantiæ concurrunt. *Prima*: si sola *auaritia* & *inordinata opum cupiditas*, *litis* causa sit: quam Christus reprehendit in eo, qui ipsi dicebat: h *Magister, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem*, cui Dominus respondit: *Homo, quis me constituit Iudicem, aut diuisorẽ super vos: videte & caute ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his qua possidet.* meritò illum, *Hominem* vocauit: cum non nisi de rebus carnalibus, terrenisque ageret, & *litẽ* cum fratre haberet; qua quamuis ad hæreditatis diuisionem spectaret: ex *auaritia* tamen ortum habebat, vnoquoque plus desiderante, quam sibi competeret. Atque hoc hominum proprium est, iuxta illud Apollolus ad Corinthios: *i cum inter vos sit zelus & contentio, nonne carnales estis, & secundum homine ambulatis?* Et Apollolus Iacobus id ipsum confirmat, quod aduersus diuites dicimus: *unde bella & lites in vobis? nonne ex concupiscetis vestris, qua militat in membris vestris?* quasi diceret: *lites*, & *exigua illa cõcordia*, quam inter vos video, hinc ortum habent, quod *exiguam etiam intra vosmetipfos pacẽ* habeatis, & *concupiscetia vestra* & *passiones* inter se digladiantur, ac dissident: si enim *mortificatas concupiscetias* haberetis, statim *lites* & *contentiones* sine acciperent. Atque hinc *alterum*, quod *lites* prauas reddit, est ipse, quo geruntur, *modus*, cum *dissensione*, in qua, & *magno pacis, fraternitatisq;* quam Christiana Religio requirit, *detrimento*. Atq; hoc sentiebat Apollolus, quando admirans dicebat: *Iamne frater cum fratre iudicio commendat*: perinde ac si diceret, *vbinã est fraternitas, quã habetis in Christo? vbinam pax & charitas, quam tantoperẽ vobis commendauit?* Et sanctus Iacobus ait: *in vbi zelus & contentio est: ibi inconstantia in bono, & omne opus prauum: nam in corde est, & inde exit quidquid ad illud prouocat.*

Hinc porro originem habet *tertium* quod *lites* vitiosas reddit, quando scilicet *iniustitia*, *fraus*, *versariaque* ipsidem immiscetur, petendo quod alie-

num

g 1. Cor. 6. 7

Lites trimen sunt.
Ibi lect. 2.
Si excupidi-
tate ori-
h Luc. 12. 3

ii. Cor. 3. 2

k Iacob. 4. 1

2.

Cum detri-
mento cha-
ritatis.
ii. Cor. 6. 6.

m Iac. 3. 16.

3.

in iniuria
ut fraus
interueniat

in Isai. 10. 1

Contra liti-
gantes.

De Maiora
tu & ha-
reditate ce-
lesti.

Cogita pro-
cessum in
extremo iu-
dicio finien-
dum.

4.
Supra.
Si cum
scandalo.
in Mat. 5. 40

b Ro. 14. 15o

num est, vel astu doloq; adhibito, ipsum consequi contendendo. Atque hoc est, quod Apostolus grauissimè reprehendit, dum conqueritur alterum alteri iniuriam irrogare, & fraudem aduersus fratrem machinari, cum tanquam seipsum amare eosdem debeant; & ipsis velle, quæ sibi ipsis fieri ab aliis vellēt. Hæc est petra scandali, in quam impingunt & caput confringunt, non litigantes modo; sed & Iudices, Aduocati, Causidici, Notarii, & quotquot iis in re iniqua per fraudem & dolum opitulantur. Aduersus quos gladium cōminatorium Isaias Propheta exerit, dicens: *in Ve qui condunt leges iniquas, & scribentes iniustitiã scripserunt, ut opprimerent in iudicio pauperes, & vim facerēt causa humilium populi mei: ut essent vidua prada eorū, & pupillos diriperent: quid facietis in die visitationis, & calamitatis de loge venientis ad cuius confugietis auxiliū? & ubi derelinquetis gloriam vestram?* Vtinā litigantes, & quotquot iis auxiliatur, strictæ illius visitationis memores essent, quam viuorum & mortuorum iudex de omnibus instituet, quando rationes illorum examinabit, vtinam animo voluerent grauem illam litem & causam, quæ in diuino tribunali, etiānum indecisa dependet: in qua de *vita aeterna* agitur, cuius sententia non nisi in hora mortis pronuntiabitur: & in vniuersalis iudicij die coram vniuerso mundo promulgabitur: Quid ibi facies, miselle, si lites iniquas foueris, dum superueniet ista calamitas: quæ, quamuis procul tibi abesse videatur, prope tamen adest: & forsā hodierna die eadem te obrutum videbis: quis patronus in illo discrimine futurus? quis huius causæ sollicitator? si opera tua te condemnauerint, quis absoluet? si pauperes & viduæ, quas tua malitia oppressisti & spoliasti, te accusent, quis defendet? quid tibi tunc dignitatis, quæ hodie fungeris, splendor & gloria proderit; aut amplæ, quas nunc possides facultates conferent? omnia hic relinques, & lolus ad iudicium descendes, in quo, quoddam lites iniustas intentaueris, iustè damnaberis. His tribus, quæ lites vitiosas reddunt, *quartum* addit S. Thomas, *scandalum* scilicet ac turbationem quæ oritur proximo ex occasione nostræ resistentiæ, vt in grauius propterea peccata labatur. Quem defectum insinuauit Saluator, cum dixit, non esse resistendum *in volenti tunicam nostram tollere; sed potius dimittendum esse ei pallium*, quoddam tamen rarè censendum est præceptum, sed consiliū tantum, sicut dictum est. Et eodem spectat quod dixit Apostolus, *quare non magis iniuriam accipitis, quare non magis fraudem patimini?* quasi dicat; non nego licere aliquando litigare: sed attendite, id non semper *expedire*; & maioris esse perfectionis, pacem & concordiam cum fratribus seruare, etiam cum aliqua facultatum vestrarum iactura, & rerum necessariarum, etiam ipsius *cibi* defectu: quàm, vt hæc incommoda viteris, cum fratribus vestris litigare; nam hæc temporalia sunt, & cum vita corporis finem accipiunt, animæ verò vita est futura æterna: *b noli (inquit) cibo tuo fratrē tuum perdere, pro quo Christus*

MORTUUS

*mortuus est; nec proprium reputes emolumentum, quod in tantum cedit detrimentum alterius. Ex his colligit S. Thomas: Religiosos, qui pauperitatem sunt professi & omnia pro Christo reliquerunt, debere, ad suam perfectionem assequendam, lites omnes fugere, nihil proprii sibi quaerendo: quamuis eisdem æquè liceat ac sæcularibus, bona Religionis communiã etiam per litem conseruare, quando id alia via facere non possunt. Quibus addit S. Gregorius: quando necessitas nos obligat rerum temporalium curam habere, quas alij sibi vsurpare tentant, interdum expedire, id tolerare; aliquando tamen melius esse id impedire, charitate seruata: *ne rapientes non sua, semetipsos perdant*, eum in modum quo quis etiam vi proximam culpæ occasione remouet ei, qui non vult sponte ab ea abstinere: vt sic possit veram agere pœnitentiam.*

In multis præterea casibus tenetur quis litigare, quando hoc medium est ad propria bona fortunæ, & filiorum defendenda necessarium, sine quibus non potest familiam suam cum debita proprio *statu* suo decentia sustentare, quamuis seruandæ tunc sint condiciones, quæ litem iustificent, *puritas scilicet intentionis, moderatio cupiditatis*, iuxta illud Apostoli: *omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate*, loquens enim de se, idem alijs suadet, ne scilicet quis seruus fiat aut mancipium rerum suarum temporalium, nec ipse litis, qua illas tuetur, sed in ea gerat se absque animi perturbatione, cû libertate spiritus, pacificè, absq; iniuria & fraude, nulla data culpabili occasione iræ aut turbationis, quæ proximo sit scandalo: ac deniq; quando aliter fieri non potest, ed quâdã alter cogat nos aut litem illi intentare; aut nos defendere ab ea, quam ipse in nos mouet: semper tamen memores sententiæ illius Apostoli: *seruum Domini nõ oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, & non litigiosum*, & alibi ait: *si quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei: quæ tanquam columna est, pacis & concordie amica, & fundata in spiritu vnionis cum suo sponso.*

CAPVT XVI.

**OPERA LIBERALITATIS ET MISERICORDIÆ, QUIBVS
Reipublicæ perfectio conseruatur. & eadem extendenda esse
ad egenos, peregrinos & aduenas.**

Ad integram Reipublicæ perfectionem nõ satis est, quòd cines sibi inuicem *iustis* opera præstent, vt hætenus indicauimus, sed (vt initio huius Tractatus insinuauimus) necesse etiam est, *gratia* opera exercere, quæ aduabus illis virtutibus, *liberalitate & misericordia*, (quæ sunt fideles charitatis & humanæ amicitie comites) proce-

Religiosus
non litiget
pro se.

Refert. S.
Tho. supra.

Resistere a-
liquando
expedit ne
alter peccet,
et ad sta-
tutum conser-
uandum ce-
uetur.

c. 1. Cor. 6. 12

Conditioes
in lite ser-
uanda.

d. 2. Thim. 2
24.
c. 1. Tim. 3
fi. Cor. 12.
16.

Cap. 2.